

Offentlig veg

Veglova definerer begrepet «offentlig veg» i § 1. Bestemmelsen har to kriterier som kreves oppfylt for at vegen skal anses offentlig; veien må være åpen for alminnelig ferdsel, og den må vedlikeholdes av kommunen.

Det er viktig å være klar over at begrepet «veg» dekker mer enn selve vegens kjørebane; med til uttrykket «vei» hører foruten kjørebanen, også vegskulder, bankett, grøft, skjæring, skråning, fylling, drenasjesystemer og ikke minst de rettslige begrensninger i råderetten over veggrunn og vegbruk.

Dersom den private vel-veien - som det forutsettes er åpen for alminnelig ferdsel - overtas for kommunal drift/vedlikehold, er den iht veglova § 1 en offentlig veg, med de konsekvenser det får: Det er da den offentlige veimyndigheten som disponerer over veien. Allmennheten har rett til (fortsatt) atkomst til og bruk. Automatisk og samtidig med at en veg blir offentlig, oppstår byggegrenser og byggegrensebestemmelser som innsnevrer naboens råderett over egen grunn. Disse bestemmelsene gir vedkommende vegmyndighet adgang til å treffe forskjellige vedtak som får virkning overfor naboene og naboenes grunn, jfr. veglovens kap. V om byggverk mm., avkjørsel, gjerde og grind. Den offentlige vegens eiendomsområde blir i utgangspunktet vegmyndighetens stedlige virkeområde. I praksis innebærer dette en rådighetsbegrensning som utelukker utøvelse av privat eiermyndighet på vegarealet.

Eksempelvis kan nevnes veglova § 32, en bestemmelse som legger en offentligrettslig rådighetsbegrensning ikke bare over veigrunnen, men også over et omkringliggende område. Det området rådighetsbegrensningen gjelder for er ikke nødvendigvis eid av veimyndigheten (eller det offentlige for øvrig). Dermed gjelder rådighetsbegrensningen også i forhold til f.eks. en privat grunneiers rett til å legge ledninger mv. på sin egen eiendom, og den gjelder i forhold til f.eks. en tredjeperson som etter avtale, ekspropriasjon eller annet rettsgrunnlag overfor grunneieren har en særrett til å legge ledninger mv. på eiendommen. At § 32 er en bestemmelse som må forstås som en rådighetsbegrensning med slike virkninger, fremgår av så vel lovens ordning, som av veglovens forarbeider.

En del av kommunens oppgave som veieier er å ivareta trafikk og utøvelse av ferdsel. Dvs. trafikantenes behov for fri sikt setter krav om rett til fjerning av skadelig vegetasjon, samt krav om at enhver aktivitet i, eller bruk av vegens sidefelt som er uforenlig med ferdselsretten, skal opphøre. Vår erfaring er at eiere av eiendommer med grense mot (offentlig/kommunal) vei faktisk oppfatter at (eller opptrer som om) de eier arealet helt inntil selve kjørebanen. En svært stor andel av disse grunneierne har privatisert dette arealet med ulike tiltak som f.eks. små/større byggverk, hageareal, plantet hekk/busker/trær, gjerder, etablert (støtte)murer, parkeringsplass, mv. Dersom det ikke er mulig å få til en frivillig løsning med den private part om å fjerne, finnes det ulike fremgangsmåter/regelverk som kan benyttes avhengig av om det er tiltak innenfor den offentlige vei (vedlikeholdes av kommunen); det kan være naboloven eller veglova, plan- og bygningsloven. Oppfølging av slike saker er vanligvis svært ressurskrevende, da fremgangsmåten innebærer

saksbehandling, f.eks. varslings, vedtak/pålegg, evt. klagebehandling og evt. videre oppfølging for å få gjennomført.

Det anses imidlertid viktig både for kommunen, allmennheten og de involverte private parter at kommunal overtagelse av veianlegg (her: vel-veier) skjer i formelle og ordnede forhold, slik at kommunen blir formell eier av både veianlegg- og areal. Det henvises til at det ligger i plan- og bygningslovens system (§ 18-1) at offentlig regulerte veianlegg som er opparbeidet skal *tilfalle kommunen uten vederlag, og holdes vedlike av kommunen*. Tilsvarende prinsipper om formell eiendomsoverdragelse av vegareal uten vederlag bør gjelde for uregulerte vel-veier som kommunen overtar drifts- og vedlikeholdsansvaret for. Man kan ikke komme i en situasjon hvor det offentlige bærer alle utgifter og har ansvaret for at veien er forsvarlig å ferdes på, uten at det offentlige har noen myndighet til å treffe beslutninger om veiholdet. Normalt vil det også være en fordel for de tilstøtende eiendommer at kommunen har vedlikeholdet. Areal regulert til vei har forøvrig ingen verdi for de private, da det ikke lovlig kan utføres tiltak på arealet og arealet skal trekkes fra ved beregning av eiendommens utnyttelse.